

ORD 2024

ONDERWIJS VAN WAARDE(N) • TILBURG • 10 T/M 12 JULI

Titel van de bijdrage

Auteur(s)

(Co-)auteur(s-)

Divisie

Presentatievorm

Indien alternatieve presentatievorm, vul hier de presentatievorm in

Trefwoord 1

Trefwoord 2

Trefwoord 3

Trefwoord 4

SPOTLIGHTSESSIE

Burgerschapsonderwijs in de vakken: lesgeven over maatschappelijke vraagstukken Boxtel, Carla van, Universiteit van Amsterdam, Amsterdam, Nederland (Presenterende Auteur)

Jonker, Vincent, Universiteit Utrecht, Utrecht, Nederland (Presenterende Auteur)
Klaver, Lida, Hogeschool Saxion, Enschede, Nederland (Presenterende Auteur)
Savelsbergh, Elwin, Hogeschool Utrecht, Utrecht, Nederland (Presenterende Auteur)
Curriculum

Alternatieve presentatievorm (60 minuten)
Worldcafe

burgerschapsonderwijs
socio-scientific issues
controversieel onderwerpen
vakdidactiek

Korte samenvatting

Doorgaans wordt benadrukt dat burgerschapsonderwijs geïntegreerd kan worden in schoolvakken. In deze sessie verkennen we hoe burgerschapsonderwijs in schoolvakken geïntegreerd kan worden met lessen over maatschappelijke vraagstukken. We bespreken samen met de deelnemers welke kennis, vaardigheden en attitudes die belangrijk zijn voor burgerschap hierbij worden nagestreefd en in hoeverre conceptualisering daarvan vakspecifiek zijn. Er worden voorbeelden uit verschillende schoolvakken gepresenteerd en besproken.

De eerste bijdrage gaat over de vraag hoe rekenen-wiskunde niet alleen een 'hard selectievak', maar ook een betekenisvol vak kan zijn door aandacht te besteden aan maatschappelijke vraagstukken, zoals armoedebestrijding. De tweede bijdrage gaat over bèta-burgerschapsonderwijs waarin leerlingen groepsgewijs denken en discussiëren over de optimale oplossing voor een socio-scientific issue. 'Groepsgewijs probleemoplossen' wordt daarbij gezien als een centrale competentie voor burgerschap. De derde bijdrage gaat over de vraag hoe studenten in de lerarenopleiding ondersteund kunnen worden bij het ontwikkelen van een handelingsrepertoire en een visie op klimaatonderwijs. Studenten vinden het lastig om klimaatverandering in de klas te bespreken. De vierde bijdrage gaat over lesgeven over

controversiële geschiedenis. In hoeverre begrijpen leerlingen waarover precies onenigheid is en hoe ziet een aanpak eruit waarin aandacht is voor de epistemologische en ethische structuur van controversen, kritisch denken, vakspecifiek en moreel redeneren?

Lopende tekst

Doorgaans wordt benadrukt dat burgerschapsonderwijs geïntegreerd kan worden in schoolvakken. In deze sessie verkennen we hoe in verschillende schoolvakken invulling kan worden gegeven aan burgerschapsonderwijs met lessen over maatschappelijke vraagstukken. Welke kennis, vaardigheden en attitudes die belangrijk zijn voor burgerschap worden daarbij nagestreefd en in hoeverre zijn conceptualisering en daarvan vakspecifiek? De sessie start met voorbeelden uit verschillende vakken.

Vincent Jonker laat zien hoe rekenen-wiskunde niet alleen een 'hard selectievak', maar ook een betekenisvol vak kan zijn door binnen de grenzen van het vak (po, vo en mbo) aandacht te besteden aan maatschappelijke vraagstukken, zoals armoedebestrijding en energie-transitie. Dat is geen pleidooi voor het verminderen van de aandacht voor 'basis'-vaardigheden, maar een poging tot verrijking. Bij de actualisatie van kerndoelen, vakvernieuwingen bij vmbo/havo/vwo en de nieuwe rekeneisen in het mbo blijkt de behoefte om bij rekenen-wiskunde elementen toe te voegen van onderzoekend leren en het toepassen van kennis in een functionele situatie. Alles hangt dan samen met een betekenisvolle invulling van context-gebruik.

Lida Klaver gaat in op onderzoek naar de aanpak Bèta Burgerschap waarin leerlingen (po/vo) groepsgewijs denken en discussiëren over de optimale oplossing voor een socio-scientific issue. Uitgaande van een bepaalde opvatting van democratie en burgerschap, kan 'groepsgewijs probleemoplossen' gezien worden als een centrale burgerschapscompetentie. Met aandacht voor samen denken, argumenteren, netwerk-denken en beslissingen nemen rondom een vraagstuk met een duidelijke bèta of technologische dimensie (zoals afvalwater) én door expliciete aandacht voor kennis over bèta en technologie kan hieraan worden gewerkt. Er wordt hierbij tevens ingezoomd op de bagage die leerlingen meebrengen en hoe aandacht hiervoor het onderwijs over socio-scientific issues kan versterken.

Elwin Savelsbergh presenteert onderzoek naar hoe studenten in de lerarenopleiding ondersteund kunnen worden bij het ontwikkelen van een handelingsrepertoire en een visie op klimaatonderwijs. Studenten vinden het lastig om klimaatverandering in de klas te bespreken: ze vrezen emoties, weerstand en misverstanden, twijfelen of ze zelf genoeg weten en het staat nauwelijks in het examenprogramma, dus waarom zou je? Klimaatverandering houdt echter veel leerlingen bezig en is bepalend voor hun toekomst. Het is bij uitstek een thema waarbij bèta-onderwijs raakt aan burgerschap, mediawijsheid, en de pedagogische opdracht. Begrijpen wat gaande is en het ontwikkelen van technische oplossingen is vertrouwd terrein, maar hoe ga je om met emoties en onzekerheden, hoe voorschrijvend en activistisch wil je zijn?

Carla van Boxtel presenteert onderzoek naar het begrip dat leerlingen (derde klas vo) hebben van controverses over geschiedenis, zoals discussie over de vraag of het standbeeld van Coen kan blijven bestaan. In hoeverre begrijpen leerlingen waarover precies onenigheid is? Herkennen ze onenigheid over de plausibiliteit van uitspraken, het gebruik van begrippen en onderliggende waarden? Er wordt tevens ingegaan op de mogelijkheden van een integratieve didactiek waarin aandacht is voor de epistemologische en ethische structuur van controversen, kritisch denken, vakspecifiek en moreel redeneren.

Na de presentaties gaan deelnemers aan verschillende tafels in gesprek over de gestelde vragen. We sluiten af met de belangrijkste conclusies en vragen die gedeeld worden met

curriculumontwikkelaars en onderzoekers op het gebied van burgerschapsonderwijs.

Onderwijs van Waarde(n)

Deze sessie gaat over lessen over maatschappelijke vraagstukken (socio-scientific issues) als aanpak om binnen vakken als geschiedenis, biologie, natuurkunde en rekenen/wiskunde gericht te werken aan burgerschap. Waarden spelen een belangrijke rol in discussies over zulke maatschappelijke vraagstukken. Verschillende en soms conflicterende perspectieven op oorzaken, gevolgen en mogelijke oplossingen hebben immers vaak te maken met verschillende waarden. Hoe kan in vakspecifieke lessen over maatschappelijke vraagstukken aandacht worden besteed aan deze waarden?

Individuele bijdrage 1 (alleen bij symposium)

Individuele bijdrage 2 (alleen bij symposium)

-

Individuele bijdrage 3 (alleen bij symposium)

Individuele bijdrage 4 (alleen bij symposium)

Referenties

Bij symposium: naam, organisatie en e-mailadres van de voorzitter

Bij symposium: naam, organisatie en e-mailadres van de referent(en)

Het onderzoek is NRO-gefinancierd

Eventuele toelichting

Ja

We willen voor deze spotlightsessie met vier korte presentaties en daarna discussies aan verschillende tafels, waarbij 1x gerouleerd wordt wel een sessie van 90 minuten! Anders past het niet. Omdat het niet helemaal een symposiumvorm heeft is in overleg met congresmanager Marit Wormgoor gekozen voor alternatieve vorm waarbij we dan moesten aangeven dat het wel 90 minuten moet zijn. Omdat niet gereviewd wordt, staan namen van degenen die presenteren gewoon in de tekst.

Indien toegevoegde afbeelding(en)

Graag help ik bij het beoordelen van andere abstracts in de periode van 18 januari tot 9 februari en meld mij hierbij aan als reviewer binnen de divisie(s):

Ja: Domein Specifieke Aspecten van Onderwijs